

(555)

HUSZONHATODIK FEJEZET

Az egymást követő konferenciák megszilárdítják a Mozgalmat

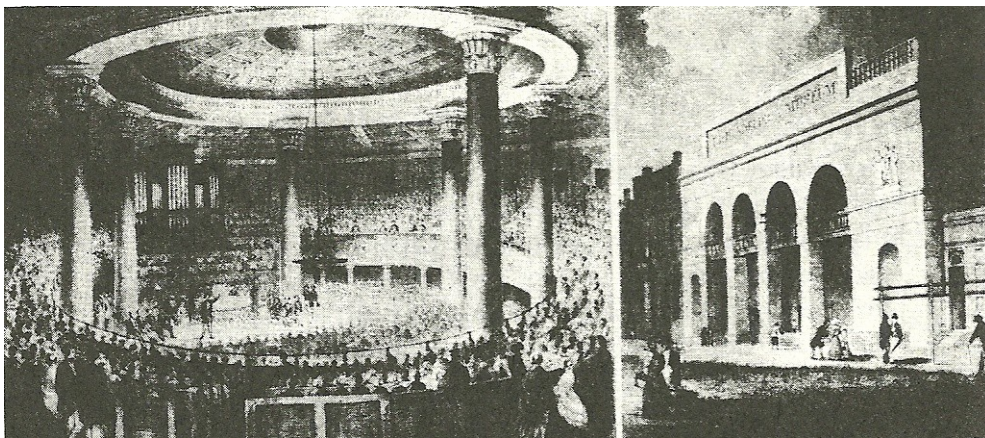
A Miller-mozgalomra jellemző általános és helyi konferenciák teljes sorozatáról nyújtunk először egy átfogó bemutatást. Ezt követően felkészültek leszünk egy ilyen általános áttekintés birtokában, hogy megértsük ezen sajtóságos összejövetelek fő jellegzetességeit és részleteit, melyek oly fontos szerepet töltöttek be a Mozgalom ellenállhatatlan előrehaladásában.

I. Az általános és helyi konferenciák jellemzői

Az Általános és helyi konferenciákra kiterjedő teljes munkaprogram adatain alapuló tények és levezetések a következők:¹

1. *Időtartam* szerint: 16 Általános Konferencia négy naptári év terjedelemben – egy konferencia 1840 őszén, hat 1841-ben, öt 1842-ben és négy 1843 tavaszán.

(556)

Millerita általános konferenciák a zsúfolt nagyméretű Auditoriumban

(balra) A Broadway-i nagyméretű 3500 férőhelyes imaház Charles G. Finny előadásakor a negyedik Általános Konferencia helyszíne; (jobbra) Philadelphia-i Múzeum előadóterme 5000 férőhellyel. Mindkettő a próféciamagyarázatoktól és a küszöbön álló eljövetre való figyelmeztetésekről visszhangzott

2. Az *összejövetelek helyszíne* szerint: a 16 közül 12 konferenciát tartottak templomban. De négy esetben – a 6., 11., 12. és 15. alkalmat csarnokokban és előadótermekben voltak kénytelenek megtartani a nagy látogatottság és az egyházak között erősödő ellenségeskedés miatt. New York City-ben a Broadway-i 3.500 férőhelyes nagy imaházban, ami teljesen megtelt; Philadelphia-ban az 5.000 férőhelyes Kínai Múzeum vagy Előadóterem „zsúfolásig tömve volt”. Az utolsó általános konferenciát Bostonban hívták össze a 4.000 férőhelyes millerita óriás sátorban, ebben az időben már szükségszerűvé vált, hogy saját istentiszteleti helyiséggel rendelkezzenek.
3. A *vezetőség* szerint: 11 különböző férfi szolgált elnökként; a 16 alkalom közül Miller csak négyszer elnökölt. Kilenc különböző férfi szolgált titkárként a különböző általános konferenciákon.
4. Ezek az Általános Konferenciák jelentették a terjedő Advent Mozgalom egyesítő, irányító és hajtó erejét, a kikristályosító és megbízható testületek, a nyomtatott formájú „Előadások a nyilvánosság számára” volt a forrás, így képviselve az egyesített millerita ügyet a világ előtt. Az ő csoportjuk, megjelenésük, egyéniségük ezért a mozgalomról a leghitelesebb nyilatkozatokat tette.
5. A Josepf Bates elnökletével Bostonban tartott tizenkettedik Általános Konferencia bizonyult talán a **(557)** legfontosabbnak a sorozatban, mivel itt adtak felhatalmazást a nagy sátorösszejövetelek tervezetének készítésére, amely 1842 júniusában kezdődött és 130 sátorösszejövetel csodálatos sorozatává fejlődött két éven keresztül, ezzel egy új korszakot nyitva meg. Jóváhagyták és felhatalmazták Charles Fitch „1843 táblázatának” 300 példányban való sokszorosítását is, a vezető millerita előadók használatára.
6. Az *Általános Konferenciák* ideje lejárt, mert a mozgalom belépett „a zsidó év 1843-as” szakaszába – 1843 tavaszán. Nem folytatták azon évben és nem volt helye az „1844”-es időszakban. A *helyi* konferenciák azonban számban szaporodtak és hatékonyabbak lettek 1842-től 1844. októberig. Ezek később elterjedtek mindenfelé Kelet-Kanadától kezdve Új-Anglián keresztül keletre és a középső államokba, kifelé Ohio-ig a középanyugaton.

II. Helyi konferenciák jelentősége az 1842-1844 közötti időszakban

A következő pontokat hasonlóan teljes egészében a több mint 100 helyi konferencia adataira alapoztuk. Ezeket is hasonlóan mutatjuk be, úgy hogy egy áttekinthető képet nyújtsanak a teljes sorozat elemzéséhez és az összehasonlításához. Amennyiben ezek az konferenciák gyakorlatilag felölelik a Miller-mozgalom többi részét, összefoglalva ez a valóságban a mozgalom szélesebb-körű ábrázolása.

1. Megközelítőleg 120 helyi összejövetelt tartottak 1842. január és 1844. október között, kezdetben az Általános Konferenciák sorozatának kétharmad részében volt ez a módszer.
2. A helyi összejöveteleket a következők szerint osztották el a hároméves időszakban – kb. negyvenet tartottak 1842-ben, húszat hívtak össze 1843-ban, míg 1844. októberig ötvennyolcat terveztek.
3. Ezeket 12 állam és Kanada területére osztották fel – tíz Main-ben, tizenöt New Hampshire-ben, huszonegy Vermont-ban, négy Connecticut-ban, egy Rhode Island-on, huszonöt New York államban, öt Pennsylvania-ban, öt Ohio-ban, egy Indiana-ban és egy Michiganben, hét Kanadában.
4. **(558)** Különböző összejöveteli helyiségekben tartották ezeket. A feljegyzések szerint a helyszínek a következők: huszonegyet templomban, tizenötöt csarnokokban, tizennégyet imateremben, hármat sátorban, egyet pedig egy ligetben és egy vidéki konferenciát egy nagy pajtában.
5. Leszámítva a kisebb összejöveteleket, a nagyobb helyi konferenciákat különböző jelzőkkel írják le, mint nagy, zsúfolt, tömött, túlzsúfolt, hatalmas összejövetelek, sokaság. Feljegyzések vannak, ahol kimutatták, hogy egy alkalommal ezren, egy másikon ezerötszázan, háromszor kétezren, még egyszer négyezren, két alkalommal ötezren, és egyszer hétezren voltak jelen. Mind a hordozható nagy sátor, mind az állandó bostoni imaterem kb. négyezer férőhellyel rendelkezett, állandóan használták ezeket helyi összejövetelek tartására.
6. A szolgálatban résztvevő lelkész-előadók száma a különböző konferenciákon sorrendben a következő: 25 helyi konferencia minden egyes alkalommal egy előadó, tizenkilenc konferencián két előadó, további tizenkét alkalommal három előadó, tizenegy másikon négy

előadó, hat konferencián öt előadó, hat előadó másik hat alkalommal, hét előadó hatszor, egy konferencián kilenc, tíz a másikon és még egy másik fontos helyi konferencián tizenöt előadó vett részt.

7. Ezek a helyi konferenciák elsősorban evangélizáló és ébredési jellegűek voltak – csak négy alkalmat szerveztek elnökkel és titkárral, és csak hét bocsátott ki megszólításokat, helyi hitvallásokat vagy határozatokat. És ezek is csak egyszerűen megismételték, vagy megerősítették az Általános Konferenciák irányadó megállapításait.
8. Ezeken a konferenciákon gyakran tartottak úrvacsorát kétszáz, ötszáz és nyolcszáz résztvevővel. Az 1843. évi konferencián feljegyeztek egy felszentelést is, és keresztségeket is.
9. Ezeket a helyi konferenciákat 1843 és 1844 évben gyakran sátorösszejövetelekkel kapcsolták össze, és a későbbi években gyakran fel is váltották őket.
10. A konferenciák folyamán 1840-től 1844-ig terjedő időszakban **(559)** általában az egyházak és a papság egy része a barátságos viszonyból ellenségeskedésbe mentek át, és ez fokozatosan élesebbé vált. Eleinte az adventben hívőknek azt tanácsolták, hogy maradjanak a saját gyülekezetükben és tegyenek bizonyosságot. De az 1842-ben tartott konferencián feljegyezték, hogy ellenállás van kibontakozóban, a konfliktus a papsággal fokozódik, és tojás- és kődobálás megkezdését tapasztalták. 1843-ra azt a tanácsot kezdték adni, hogy ahol szükséges, ott vonuljanak vissza abból a gyülekezetből, ahol elnyomják őket. 1844-re tisztán hangzott az igehirdetésekből, folyóiratokból és konferenciákon, hogy „Babilon leomlott”. Felhívásokat adtak ki, hogy ne csak a világból különüljenek el, hanem jöjjenek ki azokból az egyházakból, melyek folytatták az ellenállást és elvetették az advent igazságát. Ez egy nagy elszakadási mozgalmat eredményezett, 50.000-100.000 ember fogadta el a felhívást. Ez a millerita konferenciák általános összefoglalása.

Ezzel felkészültünk arra, hogy megtekintsük a különböző Általános Konferenciákat, azokat a férfiakat, akik a vezető szerepet vitték azokon, az előadásokat, a csoportos nyilatkozatokat és a tőlük származó befolyást.

III. Az első Általános Konferenciával egy új előrelépés kezdődik meg

Az a tény, hogy különböző képességű és kiváló lelkészek csatlakoztak Millerhez Krisztus közelebbi eljövételének hirdetésében, szükségessé tette,

hogy valamilyen konferenciát hívjanak össze, ahol nézeteiket kicserélhetik és a kevésbé fontos, különböző nézőpontokat összehangolhatják. Elérkezett az óra, hogy egységes és pozitív bizonyítékokat tárjanak a világ elé. Korábban nem volt különösebben szükség egy ilyen összehangolásra, mivel Miller csaknem egyedül volt az aktív szóvivő. Leveleztek egymással azok a lelkészek, akik osztoztak Miller nézeteivel, de soha sem látták egymást. Ezért, 1840 szeptemberében a Miller vezetése alatt álló felhatalmazó bizottság egy felhívást adott ki, hogy egy „Általános Konferenciát hívjanak össze a Krisztus második eljövételéről” október 14-ére Bostonba, a Himes Cardon Stree-ti templomba.

(560) E templom falai gyakran visszhangoztak a nagy rabszolgatartás-ellenes vezetők – mint Ralf Waldo Emerson, Theodore Parker, Bronson Alcott, Maria Chapman, William Lloyd Carrison és Wendell Phillips – szavaitól, amint terveiket megfogalmazták, hogy az amerikai rabszolgák bilincseit letörjék, és más elképzelésekben egyeztek meg. És most ugyanez az épület lett az újonnan alakuló Advent Mozgalom bölcsője. Ez volt az első Amerikában összehívott olyan értekezlet,² ahol a próféciaival foglalkoztak, és arra volt rendelve, hogy az egység, a bizonyosságtételek és a terjeszkedés új korszakának a kezdetévé váljon – ez egy új korszak volt az Advent Mozgalom kiterjesztésében.

Ennek az egységes erőfeszítésnek messzire terjedő eredménye lett. Sok lelkész ébredt fel és kapcsolódott be szóval és tettel az advent üzenet hirdetésébe, és közülük sokan teljesen az advent ügyének szentelték magukat. Feltűnő előrehaladást értek el az eddig érintetlen területeken és a hívek számának ugrásszerű növekedése volt az eredmény. Ez a konferencia, amit most összehívtak nem metodista vagy baptista, vagy protestáns kongregációs, vagy episzkopális vagy lutheránus volt, hanem igazi felekezetközi összeállítás. Azonban amint említettük, a meghívottak pontosan felekezeten *belüliek* voltak. A hangsúly az egyházon *belül* volt. Minden lelkész számára lehetőség volt, aki szerette Jézus Krisztus küszöbön álló második megjelenését. Lehetőséget adott megfigyeléseik kicserélésére, gondolataik megosztására, közös istentiszteletre és mindennek felett egy nélkülözhetetlen egységre jutni, úgy hogy közös megegyezéssel jelenhessenek meg az ellenséges világ előtt. Ez nem semmisítette meg felekezeti kapcsolataikat. És a gyülekezés napja egy örvendező küldöttséget hozott össze – húsz vagy harminc lelkész és sok különböző képességű laikus egyháztag jelent meg, csaknem minden evangélikus felekezet képviselve volt – összesen kb. kétszázan.

Bostoni barátok gondoskodtak egyszerű ellátásukról állóbüfé formájában – hosszú asztalokon kínáltak kenyeret, sajtokat **(561)** hideg húsokat, almát és hasonló ételt. Miután összegyűltek az asztalok körül, hálát adtak, és állva ettek, rövidesen átadták helyüket a következőknek. Így több mint kétszáz emberről gyorsan tudtak gondoskodni, és a maradékot fonott kosárban összegyűjtötték és kiosztották a városban a szegényeknek.³

A konferencia megszervezése egyszerű volt – csak egy elnök (Dr. Henry Dana Ward⁴; a közismert New York-i episzkopális lelkész), egy titkár (Henry Jones, kongregációs lelkész, hasonlóképpen ő is New York-i), és különböző bizottságok. A munkaterv szerint négy vezető férfit jelöltek ki, hogy mondjon beszédet – Litch, Jones, Miller és Ward. Ők alkalmasak voltak arra, hogy megszólítsák a hallgatóságot. Miller azonban tifuszbba esett és így akadályozva volt az előadásban, de elküldte az ítéletre vonatkozó jegyzetét, és más felolvasta helyette. A konferencia kimondottan sikeres volt és megszavazták, hogy kiadnak egy színvonalas *Tudósítás*-t, mely tartalmazza az előadásokat. Amikor kinyomtatták 126 oldal lett, és elküldték az ország minden lelkészének, valamint a hittudományi szemináriumoknak, közismert laikus egyháztagoknak és misszionáriusoknak az egész világon mindenhova.

A teljes tudósítás másolatát kétezer példányban adták ki először⁵, valamint a különböző előadások másolatait külön is kiadták. Mindezt lehetséges volt megtenni, mert a kiadás költségeire Himes-nek volt a gondja, előteremtette azt. Összesen tízezer példányt osztottak szét⁶ – ez valóban egy rendkívüli hitbeli hőstett volt az adventistáktól, vagyis a milleritáktól. Ezen kívül az 1840. november 1-én megjelent *Idők jelei* háromezer példányos rendkívüli kiadása közölt beszámolót, melyeket ráadásul szétküldtek az állandó előfizetőknek. Ezzel a módszerrel elérték a legjelentősebb férfiakat Amerikában és az adventizmus ügyét világosan az ország vallásos vezetői elé tárták. Az mély hatást váltott ki, és sokan tértek át ennek következtében az ezer év előtti adventbe vetett hitre.

(562) Litch megnyitó beszédében a következő lényeges kijelentést tette:

„Mélyen megrendülve állok előttetek barátaim és testvéreim ezen időpontban és érdekes alkalommal: Összejövetelünk célja olyan újszerű, a ránk váró feladat olyan nagyszerű és hatalmas, és a megbeszélendő és átgondolandó téma olyan dicsőséges, hogy a szívét a legmagasztosabb és legnemesebb nézetekre és érzésekre készíti.”⁷

Ward, az értekezlet elnöke azt hangoztatta, hogy hittételünk sem nem új, sem nem újszerű:

„Minden korban az igaz keresztények a szívükben ápolták azt; az ősegyháznak egyetemes hite volt; az az Újtestamentum világos tantétele.”⁸

Az előadók egyhangúlag elfogadták, hogy a konferencia „Körlevélben” juttassa kifejezésre egységes nézeteit. Határozottan kijelentették, hogy egy nagy „hitehagyás” rontotta meg az egyház hitét, és a „kereszténység látóhatárát sötétség borította” a sötét középkorban. Így történt meg az, hogy a második advent hite homályba borult a római püspökök és egyház uralma alatt. Majd a félelmet nem ismerő protestáns reformátorok lerázták a pápai igát, és „felélesztették” az Úr visszatérésébe vetett korábbi reménységet, és hogy „megdönti az Antikrisztust és meghozza a végső ítéletet”.⁹ Ezek voltak közös hitük elsődleges szempontjai, ezért a tárgyalásokon ezek nyomtatékosan előtérbe kerültek.

Majd kijelentették, hogy a névleges protestantizmus többsége ebben az időben hasonlóan „elhagyta *első* szeretetét, és fogva tartják őket az *ebben* világban uralkodó tanítások”, de „egészen az utolsó századig” nem ez volt a protestáns egyházak álláspontja, vagyis a Whitbyan-féle ezer év utáni elmélet a XVIII. századi kibontakozásáig.¹⁰ Majd meghatározták a konferencia célját, melyet az elnök és titkár aláírt, és ezt közzétették:

„*Célunk* ezen gyülekezés alkalmával: célunk előadásokkal és más erőfeszítésekkel, külön és egyesült erővel a közelgő **(563)** mennyek ’országának tárgyában’ az ősi hit felélesztése és visszaállítása, az ősi határkövek megújítása, hogy az ’úton álljunk, lássunk és kérdezősködjünk a régi ösvények felül, merre van a jó út’ melyen atyáink jártak és a mártírok ’nyugalmat találtak a lelküknek’. Nem szándékunk, hogy az egyházak figyelmét valamiféle új kitalálásokkal lekössük, sem új szekta alapítása a Bárány követői között. Nem kárhoztatjuk, sem nem támadjuk meg gorombán a más hitűeket, akik különböznek tőlünk, sem előírást nem adunk testvéreinknek lelkiismereti ügyekben, sem mások szervezetének lerombolására nem törekszünk, sem új szervezetet nem építünk magunknak; csak egyszerűen, mint keresztények meggyőződésünket kívánjuk kifejezni, ésszerű magatartással érvényre juttatni azokat, melyek meggyőztek bennünket. Megértettük az Igét és ígéreteket, a próféciaikat és az evangéliumot, melyek a mi Urunkéi, mint az első keresztények az ősegyház korában, és a nagy műveltségű és intelligens reformátorok egyhangúan tették abban a hitben és reménységben, hogy az Úr ’hamarosan eljön dicsőségben,’ a halottak feltámadására vonatkozó minden ígérete betöltésével . . .

„Bár ennek az óriási tárgynak néhány kevésbé fontos nézetében nem értünk egyet, különösen Krisztus második eljövetele évének rögzítése tekintetében, mégis egyhangúlag megegyezünk és véleményünk megalapozott mindenek felett abban a tekintetben, hogy e világ megítélése, az Úr eljövetele most különösen ’nagyon közel van’”.¹¹

Ez a határozott kijelentés volt a legjelentősegteljesebb, mivel rámutat arra, hogy a konferencia felhívásának az volt a lényege, hogy vissza kell térni az ősegyház *ezer év előtti hitébe vetett történelmi tiszta felfogáshoz*, mely ellentétes az újabb keletű postmillenista elmélettel, ami napjainkban olyan népszerű. Lehetetlenné vált a további kompromisszum vagy megegyezés e

két egymással szemben álló fogalom, vagy a megváltásról alkotott felfogás között. Itt következik a többi kulcsfontosságú cikkely:

„Egyetértünk abban is, és szilárd meggyőződésünk, hogy az ezer évről való népszerű nézet, továbbá Krisztus láthatatlan és lelki uralkodásának elmélete a *'jelen gonosz világban'*, ahol az Úr dicsőséges eljöveteléig a halál uralkodik, teljesen szentírássellenes, és ez természetesen megnyugtató a bűnösöket gonosz útjaik felől, és elcsüggeszti a hűségeseket, amennyiben elvonják őket a további mennyei és örökkévaló ígéretektől, korábbi világi szokásaikhoz térnek, ahogyan éltek, és az előbbieket világi előnyükre fordítják, mivel ha megélik, amint remélik, tanúivá és élvezőivé válnának az ezeréves áldásnak a saját maguk és a világ megtérésében.

„Egyetértünk abban is, hogy az ezer év legelején az Úr eljön Atyjának dicsőségében és vele az összes szentek, **(564)** és a bűnösök, akik még akkor is istentelenek és életben maradnak, megsemmisíti őket az Úrnak kardja vagy 'megragadják' őket és 'elevenen a fenevaddal és a hamis prófétával együtt a kénköves tóba vetik'; ahelyett, hogy az evangéliumhoz való engedelmességre térne meg mindenki.

„Továbbá, egyetértünk és összhangban vagyunk az episzkopális, a holland református, presbiteriánus és a metodista egyház nyilvános hitvallásával, a kongregációs egyház Cambridge-i programjával együtt és a lutheránus és római katolikus egyházakkal abban az állításban, hogy Krisztus második és egyetlen eljövetelekor lesz 'a világ megítélése, az utolsó napon'.

„Az a népszerű hitvallás, hogy Krisztus először láthatatlanul és lélekben jön uralkodni ebbe a világba minimum ezer évig vagy tovább, annyira új, hogy soha sem nyert elismerést nyilvános hitvallásban, vagy egyetlen keresztény felekezet sem tett hitet mellette. . .

„Az Úr kegyelméből csodálatos dolgot tárt fel előttünk Igéjéből, amiért boldogok vagyunk, és amely lehetőségnek remegve örülünk. Tisztelettel áldjuk nevét, és ezeket a dolgokat a keresztény testvériség egységével és jobb kezével felajánljuk a mi közös Urunk minden tanítványának, minden szektának és felekezetnek, könyörgünk nekik a megfeszített Jézus szerelmére, fontolják meg 'az Ő megjelenésének ígétét', és ápolják magukban 'megjelenése szeretetét', és szenteljék meg magukat az ő hatalommal és nagy dicsőséggel való közeli megjelenésére tekintettel. . .

„A felekezeti szabályokra, a történelemre és a 'hanyatlás előtti' egyházra apellálunk; de főleg az isteni kijelentések bölcsességére hagyatkozunk nézeteink alátámasztására, azzal a meggyőződéssel, hogy az Ótestamentum is képes bölccsé tenni a hit által való üdvösségre. Mély meggyőződésünk, hogy a küszöbön álló Isten országa evangéliumának sikere azon múlik, hogy mi hűségesen alkalmazzuk-e az Ó- és Újtestamentum Szentírását; és hogy az Ótestamentum évszázados világi értelmezése félelmetesen eretnek, amely hallgatásra ítélnek tekint a Krisztusnak az ítélkezésre való megjelenését, a halottak feltámadását és az örökkévaló jutalom kiosztását.”¹²

IV. Tudósítás a Konferencia jelentőségéről

Az előszó szerint az első konferenciák előadásait „átadott életű, független és gondolkodó férfiak állították össze. Olyan férfiak, akik félik az Istent, akik

nem féltek harcba szállni a tévedéssel csak azért, mert azt magas vagy éppen szent helyen védelmezték.” És az elnöklő Ward millenniumról szóló előadásáról azt írja, hogy „eredeti forrásból származó, legnagyobb érdeklődésre méltó anyagot tartalmaz; és látszik, hogy teljesen megcáfolja az általánosan elfogadott tanítást arról a témáról.” Hozzáfűzi:

(565) „Azért el kell ismerni az értelmes hittudósoknak, hogy a millennium népszerű tana mai eredetű tan, teljesen ismeretlen a mártír és ősegyház előtt; annyira mai, hogy egyetlen egyház hitvallásában soha nem volt helye, akár katolikus, görög, római vagy protestáns; de mindegyik hitvallása az ellenkezőjét tartalmazza.”¹³

És befejezésül azt a reményét fejezi ki, hogy –

„tanult és tehetséges elmék hűségesen meg fogják vizsgálni, és bátran beszélnek az igazságról e földi millennium vonatkozásában, hogy eloszlassák a sűrű sötétséget, amely ezek tekintete előtt takarja el a „fenséges Isten és a mi Üdvözítő Jézus Krisztusunk dicsőséges megjelenésének áldott reménységét.”¹⁴

A Tudósítás fedőlapja is (a fejléc: „I. kötet 1. szám *Tudósítások a második adventről*”) nagyon mély jelentőségű. A bal függőleges oszlop tetején lévő szavak, félkövér szedéssel a következők: „*Nem lesz millennium a halottak feltámadása előtt*”. És ezzel párhuzamosan a jobb oszlop tetején a nyilatkozat: „*Nem lesz zsidók visszatérése a halottak feltámadása előtt*”. Elöl, az „Isteni bizonyítékok” vannak felsorolva – bibliaszövegek csoportja mindegyik állítás bizonyítására. És azután, a majdnem teljesen tele két hosszú párhuzamos külső oszlop tartalmazza az évszázadok emberi „*Tanúit*”. Baloldalon a támogató „*Atyák*” vannak felsorolva – köztük Justin Martyr, Tertullian, Cyprian, Methodius, Jerome és mások. Azután a „*Reformátorok*” – Luther, Melancton, Latimer, Cranmer és Ridley, ezután következnek a protestáns hitvallások és katekizmusok és azután Mede, Newton, Knox, Gill, stb. A párhuzamos felsorolás a középkori zsidó írókat és a modern Ó- és Újvilágbeli kortársaikat tartalmazza, ezek látszanak a jobb oszlopban. Ez szemlélteti a konferencia hangsúlyát és témakörét. (Reprodukció az 566. oldalon)

Lelkesen fogadták a társadalmi összejövedelektől egymás hitének erősítése céljából. De talán a legfontosabb tennivaló mindenek előtt, megbízást adni egy „másik általános értekezlet összehívására olyan hamar és olyan helyen, ahol ők (a bizottság) alkalmasnak tartják. A határozatot egyhangúlag elfogadták.¹⁵ Így ezek az egymást követő konferenciák alkották az összekötő kapcsot a meglehetősen lazán kapcsolódó egyházi mozgalomban. Ilyen módon adták tudtára a világnak munkájuk és programjuk legfontosabb alapelveit.

VOL. I.		SECOND ADVENT. REPORTS.		NO. I.	
Watch, for ye know not what hour your Lord doth come. Be ye also ready, for in such an hour as ye think not the Son of man cometh. No Millennium prior to the Resurrection of the Dead. WITNESSES. <i>The Fathers.</i> BARNABAS. CLEMENT. IGNATIUS. POLYCARP. JUSTIN MARTYR. TERTULLIAN. CYPRIAN. ORIGEN. DIONYSIUS. METHODIUS. COUNCIL OF NICE. CYRIL. JEROME, and others, together with the Roman Catholic Church. <i>The Reformers.</i> LUTHER and MELANCTHON in the Confession of Augsburg, A. D. 1530. LATIMER, CRANMER, and RIDLEY in Articles of the Church Ed. VI., A. D. 1552. Congregational, Presbyterian, Kirk of Scotland, and Dutch Reformed Creeds, Art. "Judgment." Catechism of Edward VI., and of Westminster Assembly. "The kingdom come." JOS. MEDE. JOHN MILTON. BISHOP NEWTON. JOHN KNOX. CHILLINGWORTH. DR. GILL. COWPER. HESER. POLLOK. DR. GRESWELL. And I John saw the holy city, New Jerusalem, coming down from God out of heaven, prepared as a bride adorned for her husband. —Rev. xxi. 2		CONTENTS. 1. PROCEEDINGS OF THE CONFERENCE. 2. DISSERTATION ON THE SECOND ADVENT, 3. — THE CHRONOLOGY OF PROPHECY, 4. — THE RESTORATION OF ISRAEL, 5. — PROPHETIC CHRONOLOGY, 6. CHRONOLOGICAL TABLE. 7. DISSERTATION ON THE JUDGMENT, 8. — THE MILLENNIUM, 9. <i>Josiah Litch.</i> <i>Josiah Litch.</i> <i>Henry Jones.</i> <i>William Miller.</i> <i>William Miller.</i> <i>William Miller.</i> <i>Henry Dana Ward.</i> BEHOLD, I CREATE NEW HEAVENS, AND A NEW EARTH. NO MILLENNIUM PRIOR TO THE RESURRECTION. DIVINE TESTIMONY. Dan. vii. 9—13, 21, 22. Luke xvii. 25—30. Mark xiii. 23—29. 1 Thess. iv. 14—18. v. 1—4. 2 Thess. ii. 7—10. Rev. xiv. 14—20. NO PROMISE TO JEWS BUT COMMON TO GENTILES. DIVINE TESTIMONY. Rom. x. 12. i. 16, 17. ii. 7—11, 28, 29. iii. 1, 9. Isa. xl. 10, 12. Mark xiii. 27. Jer. xxxii. 37, 40. Gal. vi. 15. Amos ix. 15. Heb. xi. 8—18.		Take heed — lest at any time your hearts be overcharged with surfeiting, — and cares of this life, and so that day come upon you unawares. No Return of the Jews prior to the Resurrection of the Dead. WITNESSES. <i>The Fathers.</i> JUSTIN MARTYR. IRENÆUS. EUSEBIUS. CHRYSOSTOM. AMBRGSE. AUGUSTINE. JEROME. <i>Jewish Rabbis.</i> ELEAZER. JONATHAN. KIMCHI. GAMALIEL. MENASSEH BEN ISRAEL. SIMAI. MOSES GERUNDINUS. <i>Distinguished Ministers and Laymen.</i> JOS. MEDE. BISHOP NEWTON. FARRER. FRYE. BROOKS. BICKERSTETH. BAC. NOEL. Mr NEALE. Rev. WM. SCOTT, of the (Wesleyan) Canada Conference. See two important articles in Methodist Magazine, Oct. 1839, and April, 1840. Articles: "The Case of the Jews, considered with particular reference to their supposed literal gathering." These articles are written with great ability, and are irrefutable. A host of names might be added, bearing the same testimony. And he said, Go thy way, Daniel: for the words are closed up and sealed till the time of the end. — But the wise shall understand. —Dan. xii. 9, 10.	
NO LITERAL RETURN OF THE CARNAJ JEWS AS A NATION TO PALESTINE.		REPORT OF THE GENERAL CONFERENCE OF CHRISTIANS EXPECTING THE ADVENT OF OUR LORD JESUS CHRIST. HELD IN BOSTON, OCT. 14, 15, 1840. Ye men of Galilee, why stand ye gazing up into heaven? this same Jesus, which is taken up from you into heaven, shall so come in like manner as ye have seen him go into heaven. — For the Lord himself shall descend from heaven with a shout, with the voice of the archangel, and with the trump of God: and the dead in Christ shall rise first: then we which are alive and remain shall be caught up together with them in the clouds, to meet the Lord in the air. Acts i. 11; 1 Thess. iv. 16, 17. AND THE FORMER SHALL NOT BE REMEMBERED.		NO MILLENNIUM PRIOR TO THE RESURRECTION OF THE DEAD.	
ELEVEN		Postage—Under 100 miles, 16½ cents; over 100 miles, 27½ cts.		SHEETS.	

Az első általános konferenciáról való Tudósítás borító lapja

A milleri hit alapvető nyilatkozatainak összegzése. Itt a függőleges oszlopokban a század nagy értelmezőinek impozáns névsora van. Ezek a férfiak tartották fenn a millennium előtti második advent álláspontjának folyamatosságát az ősegyházban, a reformáció idején, a XIX. század egyházaiban, beleszámítva a zsidó írókat is. Ez egy széleskörű áttekintést nyújt.

(567) A különböző osztályok munkájáról tudósítások készültek. A *Sign of the Times*-t (*Idők jeleit*) elfogadták, mint a mozgalom választott lapját és a brit *Literalist* sorozatának új irányomását javasolták. Litch a második adventet és a próféciaák kronológiai sorrendjét fejtegette – beleértve a 2300 nap-évet Artaxerxes hetedik évétől, Kr.e. 457-től együtt indulva, a 490 évvel és Kr.u. „1843” évhez érkezve – idézte Scliger-t, Ferguson-t és másokat, valamint a Maine állambeli Portland-i Lorenzo D. Fleming-et. A szentély megtisztításán ebben az időben az „Isten egyházát” értették.¹⁶ Henry Jones a *lelki* Izrael helyreállításáról beszélt.

Miller előkészített előadásai közül az egyik szintén a próféciaák időrendjével foglalkozott, de nem csak a 2300 évvel, hanem tárgyalta a pápai uralom 1260 évét (538-1798), és a „hét időt” vagy 2520 évet (Kr.e.677-Kr.u.1843), az 1290 évet (508-0798) és az 1335 évet (508-1843). A fő hangsúly azonban a 490 év és a 2300 év közötti kapcsolaton volt – a későbbiekben kiterjesztette Kr.e. 457-től Kr.u. 1843-ig.¹⁷ Miller második előadása az ítéletről szólt – mint aminek az 1260 év vége után hamarosan be kell következnie, ahogy azt a Dániel 7. fejezet nagy vázlatprófeciájában láttuk.¹⁸

A konferencia legfontosabb előadását – ami 74 nyomtatott oldal terjedelmű volt – Henry Dana Ward elnök tartotta, aki Harvard-i végzettségű episzkopális tudós volt. Előadásának címe „A millennium története és tantétele”. És pontosan az is volt. Átfogó, tudományos és dokumentumokkal alátámasztott mesteri bemutatás. Ward jártassága az évszázadok millennium értelmezői körében – ősi-, középkori és újkori vonatkozásban – bámulatba ejtő volt. És az évszámok létfontosságú tanúbizonyságainak felvonultatása **(568)** mester kezéről tanúskodik. Nem sokan tanulmányozták így ezt a témát. Századról-századra sorakoztatja fel a legnagyobb értelmezők bizonyítékait – pontos idézetekkel és gondosan építi fel álláspontját. Szentírási alapokkal rendelkező felfogása is figyelemre méltó, Ward egy jó-képességű bibliatudós volt.

Ugyanez az alaposság jellemzi a II. Részt – a második előadását – a Reformációtól kiindulva a Második Advent Konferenciáig bezárólag, amelyen együtt voltak. Végigment az egyház európai és britanniai történelmi hitvallásain. És Ward lelkesen dicséri az advent többi modern védelmezőjét. Ezután közvetlenül összehasonlítja a Whitby-féle postmillennizmus modern újításait és első amerikai követőit – Jonathan Edward-t és Samule Hopkins-t.¹⁹ Miután előadja ennek az új elméletnek a forradalmi újításait, Ward felkiált:

„Beteg az én szívem ez az új evangélium, mely nem az az evangélium, amit a mi Urunk hirdetett, és az ő szolgálói hirdettek kb. másfél évszázad alatt; és ez már annyira megerősödött a köztudatban, hogy rendkívül veszélyes megkísérelni az eltávolítást, mert kitéphetjük a búzát a konkollyal együtt.”²⁰

A II. Részt e szavakkal zárja:

„A híres emlékezetű Joseph Mede felújította az ezer éves uralom megkülönböztetését, és a mai napig előkelő követői vannak. De a híres emberek között Daniel Whitby tagadta először a Krisztus eljövetelét és a halottak feltámadását az uralkodásra, és ezt teljesen a testre és vére korlátozta. Kiváló keresztények, akik őt követve hirdették ezt, de óvatosak voltak színt vallani az érzéki test tanításáról, mert ilyen tövissel a testében egyetlen ember sem kívánt találkozni. De e kor világosságában tisztábban láttak mint Hopkins, Edwards és mások az ő iskolájából, és hátat fordítva Luthernek és Crammernek, és semmibeverték az ősegyház hitét, eltávolították a sövényt, utat nyitottak minden oldalról, hogy minden nemzet beléphessen és lakomázhasson a dús szőlők árnyékában ezer évig vagy tovább anélkül, hogy bárki megzavarná őket vagy félelmet keltene bennük.”²¹

(569) A III. részben a Szentírás nézőpontját adja elő, a postmillennizmust úgy mutatja eb, mint ami ellenáll a hitnek és ellentmond az Igének. Ward ezután a millennium próféciai alapjait mondja el Dániel, Pál és János írásaiból. A bibliai milleniumot úgy mutatja be, mint ami Dániel nagy vázlatprófécija birodalmainak végén következik be, és Pál jövendölése szerint az Úr második eljövetele legyőzi a bűn emberét, ami a hetedik trombita, az utolsó poharak, Babilon megbuktatása, a halottak feltámadása és az Új Jeruzsálem idején következik be. A konferencia végzetével dr. Ward zárószavai csengnek a fülükben:

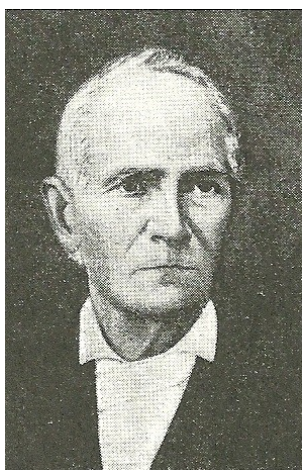
„Ez a mi millenniumunk. Hitünk nem lát mást, a reményünk nem horgonyzik másban, szívünk nem ölel mást, a miénk, a hithű Ábrahámé vagy az ő magvából valóké, vagy akárkié az Ádám magvából valók közül.”²²

Ilyen volt az első generál konferencia lelkülete, uralkodó hangneme – harciasan ezerév előtti. Mindenképpen az volt az érzésük, hogy szilárd alapot fektettek le, amelyen megállhatnak. De maradjunk még egy pillanatig Ward elnökkel és azután Jones titkárral is ismerkedjünk meg.

V. Ward magyarázatai megegyeznek a Millerével

Mielőtt érintkezésbe lépett volna bárki William Millerrel és mielőtt Miller első három lelkésztestársa 1838-ban csatlakozott volna ügyéhez, az advent és a prófécia nyilvános hirdetésében, HENRY DANA WARD²³ New York City episzkopális lelkésze, ragyogó tehetségű és kiváló képességű férfi, a próféciaikat személyesen alaposan tanulmányozta és

(570) önállóan jutott következtetésekre, melyek meglepően hasonlóak voltak a Milleréhez, és közvetlen munkatársaiéhoz. Ezeket az értelmezéseket Ward 1838-ban *Glad Tidings* (Örömhír) címen kiadta. Annak a növekvő komoly kutató csoportnak az egyik tagja volt, akiket hitük szerint ugyanaz a Lélek vezetett másokkal hasonló tanulmányozási színvonalon, mégis tőlük függetlenül, feltűnően hasonló következtetésre jutottak. Ward magas, csinos, éles elméjű és komoly, minden ízében keresztény úriember volt. Ragyogó talentumok és széleskörű tapasztalat birtokában mélyen hívő ember. Keresztény életét mint kongregációs laikus tag kezdte, de rövidesen lelkészi pályára lépett New York City episzkopális gyülekezetében.

DR. HENRY DANA WARD

New York City-beli episzkopális lelkész, az első „Generál Konferencia” elnöke, a próféciák és a premillennium történetének szerzője. A premillennium aktivitásában és a postmillennium modernitásában való kutatásai formálták napjai elsőrangú tudusává.

Nem csoda, hogy amikor feltűnt neki a népszerű papság között szélesedő szakadék, és világmegváltó postmillennista nézete bibliaellenes, amiben eddig szilárdan hitt, – ellentétben a Miller által hangoztatott küszöbön álló világhozsátófával – Ward Miller mellé állt a népszerűtlen oldalon. És az sem csoda, hogy az első generál konferencia tanácsulése Bostonban 1840 végén, a konferencia elnökévé választottan ezt a premillennizmust valló nagy-tudású és nagy-műveltségű férfit (571) és felkérte a főelőadás megtartására, és ő mutatta be a legátfogóbb és valójában legalaposabb tanulmányt a millenniumról, Krisztus eljövendő ezeréves uralkodásáról, az egész mozgalomba megjelentetett kiadványokban. Évek óta tanulmányozta ezt a tárgyat és készült belőle. Most előállt vele. Ez volt az ő nagy lehetősége és különleges közreműködése. Azért, hogy megérthessük a Miller nézeteivel megegyező nézetei lényegbeli azonosságát, ami 1838-ig nyúlik vissza, vizsgáljuk meg az *Örömhír*-ben megjelent „*Elközelgett a mennyek országa*” valóban figyelemre méltó értekezését.

1. A JELENLEGI EGYHÁZ NEM AZ ELJÖVENDŐ KIRÁLYSÁG – Ward a bevezetőjében azonnal a tétele lényegébe vág, amely minden dolog közeli helyreállítását jelenti, a halálból való feltámadással együtt, mely az evangéliumon alapuló „örömhír” az embereknek. Kétségesse teszi, hogy a jelenlegi egyház a megígért ország. Ward kijelenti, hogy az anyagiás fölfogást a bűn embere tervelte ki, ami az „egyház általános hitehagyása” előtt ismeretlen volt. Isten országának ez a körmönfont összekeverése az evangéliummal „kibogozhatatlan zavart” okozott és az eredménye többszörös „nézeteltérés és viszály” lett.²⁴ Hosszasan tárgyalja Isten üzenete megmásításának súlyosságát, Ward kétszer is kihangsúlyozza, hogy az Istentől származó üzenet éppen a jelen korban helyénvaló – „Féljétek az Istent, és néki adjatok dicsőséget, mert eljött az Ő ítéletének órája” a Jelenések 14:7. szerint. Határozottan állítja, hogy Isten országa valóban közel van. Ward előadja azt az időrendet is, ahogy a Dániel négy birodalma következik, tudniillik Babilon, Perzsia, Görögország és Róma.²⁵ Isten országa – folytatja – „egy másik világ”.²⁶

Rövid időre szünetelteti a bibliai érvelést Ward, és megvizsgálja azt a pápai állítást, hogy a jelenvaló világ és egyház az Isten országa a trónon ülő pápával, mint az Isten helytartójával. A mennyek országának ebben a világban való létezésével Rómát már meg is fosztottuk trónjától” – mondja Ward. Az egyház nem Isten országa, **(572)** hanem sokkal inkább „az örök élet örömhírének *hirdetője*”. Origen mindezt a III. században elferdítette „jelképes értelmezése” által és „harcoló egyházzá” változtatta.²⁷

2. ISTEN ORSZÁGA KÖVETI A VILÁGHATALMAK MEGSEMISÍTÉSÉT – Isten országának különböző példázataival Ward egyenesen „Dániel prófétához” érkezik. Ez egy vázlatprófécia, jelenti ki, „világosan mutatja” az érc állóképen és a négy fenevaden keresztül, hogy –

„az Isten országa a mennyből száll alá az ő királyával egy pillanat alatt, ellenállhatatlanul elpusztítja e világ birodalmait és trónjait; és az egész földön örökkön-örökké uralkodik; de még nem jött el”.²⁸

3. A 2300 ÉV A VÉGÉHEZ KÖZELEDIK – Ward ezután az időszakok prófétikus „napjairól” kezdeményez vitát és kijelenti, hogy azokat éveknek kell „értenünk”, épp úgy, mint ahogy a „király” királyságot jelent. Ezt az elvet bizonyítottnak és általánosan elismertnek tekintve folytatja:

„A Dániel 2300 éves időszaka a végéhez közeledik. A Messiás haláláig tartó hetven héthez (vagyis hetvenszer hét nap egyenlő 490-el) hozzáadva 1810-et, - az emlékezetes esemény óta – pontosan 2300-t kapunk. És a bibliai kronológia szerint Jézus négy évvel az időszámítás előtt született, és így a keresztre feszítés 29 évben volt, de az ő 33. évében: és így 1839 pontosan 1810 évet tesz ki a kereszthalála óta.”

„Nem fogom megkísérelni Dániel 2300 éves időszaka kezdetének rögzítését. Ha abból 490 év a mi Urunk keresztthalála évében járt le, akkor a jövő év lesz annak az utolsó éve. És aki bölcs, törekedni fog annak megértésére.”²⁹

Majd józanon következtet: „Úgy látszik, hogy a Dániel 2300 éves időszakának vége nagyon közel van.” Okfejtése tehát alapvetően ugyanaz, mint a Milleré, de független attól. Csak a keltezés különbözik négy évvel, kissé eltérő számítás okán.

4. **(573)** AZ 1260 ÉV A BABILONI PARÁZNA IDŐSZAKA – Az 1260 év elhelyezése azonban úgy látszik nem teljesen világos Ward előtt, de felismeri, hogy ez a „babiloni parázna” időszaka. Felhívja az embereket, hogy gondosan figyeljenek Dániel prófétára. Nagyon elítéli a kereszténységet, hogy ezen a világon várják a millenniumot „az Úr Jézus élő jelenléte nélkül, mint azt a zsidók tették, miután megfeszítették.”³⁰

5. A MESSIÁS ORSZÁGA ÖSSZEÚZZA A MODERN NEMZETEKET – A pogány költők az ókorban arany korról énekeltek, amelyet ezüst és bronzkor követett, és ezeket vaskorszak váltotta fel – amelyből visszatér majd a világ az arany korba. Részletesebben megtárgyalva Dániel 2. fejezet érc szobrát, Ward kijelenti, „hogy alig van véleménykülönbség” Babilónia, Medó-Perzsia, Görögország és a Római birodalom tekintetében. Azok „e világ sorrendjében az utolsók”. A megosztott királyságok idején tehát a menny Istene felállítja az Ő országát. „Ennél világosabb már nem is lehetne” – teszi hozzá. Tekintet nélkül a tíz királyság pontos nevére, Rómát „feldarabolták”. A modern nemzetek tehát a „felosztott Római birodalom államai”. Az kétségszövegbevonhatatlan, hogy a modern nemzetek összekeverednek, de nem egyesülnek egymással. Világos, hogy a lesújtó kő a Messiás országa. A lábfejek még nem törtek össze, de darabokra fognak töretni és oda lesznek sülyesztve, ahol többé nem találhatók. Ez nem gyengéd „lecsiszolás”. Az összevező „csapás” még nem történt meg, de a küszöbön áll.³¹

6. AZ ÍTÉLET NAPJA KÖVETI A BIRODALMAK SOROZATÁT – A „kétség bármilyen árnyéka nélkül” a Dániel 7. fejezet ugyanazt a négy világhatalmat ábrázolja. Ward azután leírja a babilóniai oroszlánt, amint két évszázadon keresztül uralkodott, a macedón-perzsa medve hasonlóan kétszáz évig, a macedón párduc kb. három évszázadig, a „leírhatatlan római uralom” a negyedik. A „tíz szarv összhangban van a tíz lábujjal”. Az „agyag összekeveredése a vassal” Constantín idejében **(574)** következett be, a keresztény egyház és az állam egyesülésével. A tíz szarv „a negyedik és létező birodalom utolsó formája”³² és a tizenegyedik utolsó szarv a tíz közül tör elő.

„A négy birodalom egymás után folyamatosan következett, és a negyedik után az ítélet napja következik, és végül a Messias uralkodása. Ez az események sorrendje; és csak az utolsó és a vég-nélküli birodalom megjelenése, hogy teljes legyen a sorozat.”³³

7. A HÁRMAS KORONÁT VISELŐ SZARV MEGSEMMISÜL KRISZTUS MEGJELENÉSEKOR – Most következik annak a megfigyelése, hogy mint „keveredik össze az agyag és a vas az állókép lábaiban és ujjaiban, az jelképezi az egyház és az állam egyesülését”. A kis sarv jelképezi azt a hatalmat, mely a „hármass koronát viseli”. Ez a hatalom folyamatosan fennmarad az ítéletig, addig az időig, míg a szentek átveszik az országot. Ward így következtet:

„Nincs helye itt a millennizmusnak, csak miután az Öregkorú eljön ítélni; csak miután a kis sarv megszűnik uralkodni és háborút viselni a szentek ellen; csak miután a kő a magasból lesújt az állókép lábfejére és ujjaira és mindenestől elpusztítja azt úgyannyira, hogy egyetlen részecskéjének sem találhatik helye. Ez a rendelkezés, mely alatt élünk, a szentek megpróbáltatásának ideje, melyben az ellenség erőt vesz rajtuk és megöli őket az üldözés minden fajtájával. Ez nem a mennyei királyság: ez a negyedik fenevad és utolsó sarvának birodalma, amely a „bűn embere” és a „kárhozat fia”, - akit az Úr elpusztít szája leheletével és megsemmisít eljövetele ragyogásával.”³⁴

8. ELŐRE JELZŐ ÜZENETEK ELŐZIK MEG AZ ADVENTET – A próféciaák bizonyítékával egyetértésben Ward ragaszkodik ahhoz, hogy az „Babilon” vagy a bűn emberének elpusztítására összpontosul, aki a szentek ellen visel háborút. És Ward szerint a pápaságnak az advent alkalmával való elpusztítása összhangban van az angyal üzenetével, aki „éppen most kérleli a nemzeteket”, és akit másik angyal követ, mondván: „Leomlott, leomlott Babilon”. Ő, Aki a tengereknek határt szabott, Aki a bolygók és holdak idejét és időszakait kimérte, másodpercnyi pontossággal meghatározza mozgásukat évekre előre. Hosszú századokon át az emberek döbbenet **(575)** figyelték azok mozgását. De amikor megértették, hogy a nap a bolygórendszer központja, fölfogták változásait és időszakait, nagyszerű rendet és harmóniát láttak uralkodni. Ugyanúgy az „elközelgett a mennyek országa” kifejezés a próféciaák rendszerének központja, ami rendet és harmóniát teremt mindenben.³⁵

Egy későbbi szakaszban Ward felsorolja azokat az írókat, akik az Antikrisztus megjelenéséről megírták az ősegyház bizonyítékait. Ezek közé tartoznak olyan férfiakat, mint Hilary, Jerome és Lactantius. Ward ismerte történetüket. Hasonló bizonyítékokat sorol fel a titokzatos Babilonnal kapcsolatban, mely az elszakadás következménye volt. Majd az a hasonlat következik, hogy a menyasszony várja a Vőlegényt, és annak tragédiája,

hogyan az egyház már nem vágyik utána, és nem várja Őt. De hallatszik az éjféli kiáltás: Ő jön, legyetek készen.³⁶

9. LELKI URALKODÁS, MELYET AZ EZERÉVES URALKODÁS HELYETTESÍT - Leleplezi a Krisztus lelki uralkodásának téveszméjét, mint az eljövendő ezeréves uralkodás helyettesítőjét, Ward így kiált fel:

„Amen! Hadd jöjjön el, aki megkötözi az erőket és szétszórja gonoszságukat. Tehát nem csupán egy lelki eljövétel lesz az, hanem az Úr Jézus újra eljövetele az ég felhőiben; és a halottak feltámadása, és Jézus és a mennyek országának uralkodása, mely soha meg nem rendel.³⁷

Ward különbséget tesz Krisztus mint próféta megalázkodásának napjai – a mennyek országáról jövendő – és a későbbi szerepei között. Akkor Jézus semmilyen módon nem teljesített papi szolgálatot, és teljesen visszautasította az uralkodói hatalom gyakorlását. Ezek a szolgálatok nem egyidejűek voltak. A papi szolgálat, melyet most a mennyben végez, különbözik földi próféta szolgálatától. És eljövendő királyi rangja és trónja örökkévaló lesz.³⁸

10. ÚTKÉSZÍTÉS AZ ELJÖVENDŐ DICSŐSÉGHEZ – Ez az élő hit volt az ősegyház élő reménysége. De a IV. századi nyílt hitehagyás után, a Szent Lélek erejét **(576)** a korai egyházban megrontották és a pápa bitortotta azt, aki kemény felügyelet alatt tartotta a nemzeteket. Az ősegyház hitét Gibbon történész tanúsítja.³⁹ És most mi Illés előkészítő munkájának napjaiban élünk. Éppen úgy, mint János az első eljövétel előtt, Illés még most elhagyatott és magányos helyeken tartózkodik, készítve az Úr útját az eljövendő dicsőségre. Hasonlóan van az Úr üzenetével is, - jelentette ki Ward.⁴⁰ Ez feltárja Ward tudási és lelkesi képességeit is.

Nem csoda, hogy egy ilyen próféta hittel dr. Ward hamarosan összhangban találja magát mindazzal, amit Miller és társai tanítottak. Azért jött el, hogy velük közösen ellenezze a postmillennizmus elferdítéseit, mely tagadja a próféciák egybehangzó bizonyítékait. Ezért volt ő majdnem azonnal alkalmas kiemelkedő és vezető szerepet vállalni a nagy advent reménység üzenetében, az 1840 októberében Himes Boston-i gyülekezetében a különböző meggyőződésű lelkészek részvételével tartott első generál konferencia vezetőjeként. Másokhoz hasonlóan, Ward személyes próféciatanulmányozás által, másoktól függetlenül jött rá, és lényegében azonos következtetéseket és reményeket vont le. Nyilvánvaló, hogy az út készen állt a széleskörű és egységes megmozdulás megtételére, mely arra volt rendelve, hogy hatalmasan éreztesse hatását véges-végig az egész országon.

VI. Jones – az első konferencia titkára

Most az első konferencia titkára következik HENRY JONES (1804-1880) kongregációs lelkész, tanító és a rabszolgatartás megszüntetésének heves harcosa. New Hampshire-ben született és Dartmouth-ban végezte az egyetemet. Keveset tudunk fiatal koráról. Először mint szabadkőműves ellenes íróról hallunk róla, de 1828-ban elszakad tőlük. A későbbiekben mint a New York-i Cabot gyülekezet kongregációs lelkészével találkozunk vele. Jones az elsők között volt, **(577)** akik komolyan felfigyeltek Miller prófétikus nézeteire. Tulajdonképpen levelek sorozatát írta Millernek az évek folyamán, melyek feltárják azokat a lépéseket, melyek kikerülhetetlenül a Miller-mozgalomba való belépéséhez vezettek. Először egy lelkésztársra keltette fel érdeklődését, Miller premillennista cikkeivel befolyásolta gondolkodását a milleniumról, melyek a Vermont-i *Telegraph*-ban jelentek meg. Ennek következtében Jones megszerezte a *Telegraph* első nyolc cikkét, és később egy terjedelmes interjút kért Millertől és egy alkalmat arra, hogy bizonyos pontokat megvitassanak.⁴¹

Első kapcsolata egy Millernek írt levélen keresztül történt 1832-ben, amikor New York államban a mértékletességi irodalom terjesztésének utazó ügynöke volt. A mértékletességi reformra éppen ebben az időben kezdtek komolyan figyelmet fordítani, és elkeresetten kezdték támadni minden oldalról, ami eléggé furcsa módon éppen a papságtól indult el. Jones érdeklődő természetű ember volt. Mikor először hallotta Miller tanítását, újra és újra végigolvasta a Jelenések könyvét, Dániel, Krisztus és az apostolok próféciaival együtt. Komolyan imádkozva kért világosságot jelentésük felől. Reformbeli tevékenysége közben városról-városra utazva nemcsak az italozás bűne ellen harcolt, hanem vállalta, hogy az „étkezésben és a ruházkozásban a mértékletesség” teóriáját a „gyakorlatban” éppúgy beplántálja az emberek gondolkodásába.⁴² Ez a tevékenység gátolta őt abban, hogy a próféciaák tanulmányozására annyit időt fordítson, amennyit szeretett volna.

Jones hasonlóan összeköttetésben volt a rabszolgaságot eltörlő mozgalommal is. És azokban a napokban a rabszolgaellenes mozgalommal való azonosulás gyakran komoly veszéllyel járt. De ő meggyőződéses ember volt és bátor az elhatározásában. Továbbra is tanulmányozta a próféciaakat, amennyire ideje engedte, és 1838-ban kisebb csoportok előtt megkísérelt előadásokat tartani. Még egy tanulmány megírásához is hozzákezdett az idők jeleiről a Máté 24. fejezet szerint, a Jelenések 20. részről és a második adventről, **(578)** ami a millennium előtt következik be.⁴³ A nagy alapvető

próféciaák értelmezéséről való korai felfogása valóban csodálatos és szokatlanul átfogó volt.

Nagyon szeretett volna ellátogatni Millerhez Low Hampton-ba és személyes tanítása mellett tanulmányozni a próféciaikat. Ő már jól tudta mit jelent egy népszerűtlen üggyel kapcsolatban lenni, és rabszolgatartás ellenes nézetei miatt sok templomban eltiltva lenni az ige hirdetéstől. Miller nézeteinek elfogadása csak fokozná az elidegenülést. Ennek ellenére, egy éppen ilyen társulásról kezdett gondolkodni. 1834-ben, kilenc évvel azelőtt, hogy Fitch hasonló nézeteket adott ki, írt Millernek annak szükségességéről, hogy a Jelenések 18. értelmében ki kell jönni „Babilonból”. És Babilon - folytatta – több volt mint a pápaság. Ezek az ő szavai:

„A 18. fejezetben (Jelenések) a szenteknek parancsolják, hogy jöjjenek ki Babilonból. Mondd meg nekem testvér, a pápai egyházat jelenti itt Babilon, a gonoszok összesített gonoszságát, vagy a különböző nevű jelenleg látható egyházat? Amikor látom a rabszolgatartást, mértéktelenséget, háborúkat, szombat rontást, erkölcstelenséget, szerencsejáték üzését, hivalkodást, büszkeséget, kapzsiságot, a szentek üldözését, stb., amivel az egyház megbarátkozott, kérdezem én, ez Babilont jelenti, a mi különleges egyházunkat?”⁴⁴

Tanulmányozta, és újra tanulmányozta az egész Jelenések könyvét. Őszre megtanulta könyv nélkül az egész Apokalipszist, és elkezdte összegezni a próféták összes írását a Jelenések könyvéhez viszonyítva.⁴⁵ Még két könyvet is írt 1837-ben, és röviddel azután az ő neve is összekapcsolódott az 1840 októberében tartandó Himes Boston-i gyülekezetében tartandó generál konferenciára az *Idők jeleiben* kiadott felhívással.

Ezután történt, hogy Jones teljes szívével elfogadta az advent igazságát. Ragyogó képességű ember és rendkívül tevékeny munkás volt. Ő írta a *Szentírás Kutatót (Scripture Searcher)*. És erre az időre egy újságot adott ki New York City-ben *Second Adventist Witness (A második advent tanúja)* (579) címmel, ami valójában a *Midnight Cry (Éjjeli Kiáltás)* elődje volt. Nem csoda hát, hogy az első generál konferencia titkárává választották azok a különböző hitű lelkészek, akik összejöttek, hogy együtt tanulmányozzák a próféciaikat és egyesüljenek annak hatékony hirdetésében. 1842-ben megszervezte a „New York és környéke második advent társulatot” Dr. A. Doolette elnökletével,⁴⁶ akit a tizenegyedik generál konferencia elnökévé választottak, melyet 1842 májusában New York City-ben az Apollo Csarnokban tartottak meg.

Wardhoz hasonlóan, Jones is tartózkodó volt az „1843-ra meghatározott idő” kérdésében. De volt valami, ami sokkal hatalmasabb volt mint az „idő”, ami az ilyen képzett és tekintélyes embereket vonzotta, akik idejüket és

képességeiket egy népszerűtlen ügynek szentelték. Az a premillennium alapvető kérdése és az Üdvözítő közeli eljövetele volt. Jones különböző egyéb írásai, köztük *The Seven Churches in Asia* (1837, Az ázsiai hét gyülekezet); *Principles of Interpreting the Prophecies* (1837, A próféciaák értelmezésének alapelvei); *Dissetation on the Nature and Manner of Christ's Second Coming* (1841, Krisztus második eljövetelének módja és természete); *American Views of Christ's Second Advent* (1842, Krisztus második adventjéről vallott amerikai nézetek); *The restoration of Israel* (traktát, Izrael visszaállítása); *Compend of Parallel and Explanatory Scripture References, of Christ's Second Advent at Hand* (1843, Kivonat Krisztus közeli második eljövetelére utaló szentírási magyarázatokból és egybevetésekből); *Modern Phenomena in the Heavens, or Prophetic Great Signs of the Approach of the End of All Things* (1843, Modern égi jelenségek, avagy a minden dolgok végének közeli nagy próféciai jelei).⁴⁷

VII. Kivonat Jones alapvető meggyőződéseiből

Jones kihangsúlyozza a sötétség és világosság közötti nagy küzdelmet, ami csak a második advent alkalmával szűnik meg, Isten napjának nagy csatája után, amikor a szentek birtokba veszik az országot, amely számukra készített a világ alapítása óta.⁴⁸ Jones még nem biztos **(580)** a sokak által erőltetett nap-év elmélet felől, bár a titokzatos 666 számot a pogány Rómára kiszabott éveknek tekinti. Hiszi, hogy a Jelenések hét gyülekezete hét prófétikus időszakot, vagy az egyház állapotát képviseli, és hogy a laodiceai üzenet az utolsó napokra vagy az egyház jelenlegi állapotára vonatkozik. Az „állatok” a nemzetek, az Antikrisztus azonos a kárhozat gyermekével, a bűn emberével és Babilonnal, a paráznák anyjával. Felsorolja a végidők jeleit – összesen kb. húszat. Számára a Máté 24. fejezetében a „generacio” szó korszakot vagy fajt jelent.⁴⁹

Krisztus második eljövetelének (*A Scriptural Synopsis*) Egy szentírási összefoglalásában kijelenti, hogy a második advent „személyes, dicsőséges és látható” lesz, és a földet általános tűzvész pusztítja el. Az „első feltámadás” csak a szentekre vonatkozik (akik Krisztusban haltak meg), ami az élő szentek átváltoztatásával párosul, mialatt az élő gonoszok megöletnek. A szentek uralkodása Krisztussal az ezer év alatt – hite szerint – a földön lesz; és a második, a gonoszok feltámadása az ezer év végén (a kárhozatra való feltámadás), amit a szeretett városért vívott csata követ. Ezeknek a sorozatos befejező események megkezdődésének meghatározott ideje „közel van, de nem tudjuk pontosan”. A próféciaák azonban teljesen

beteljesednek a „keresztény világ megtérése vagy bármilyen előzetes millennium nélkül”.⁵⁰

A *Kivonat. . . . a Krisztus második eljövetele (Compend. . . . of Christ's Second Advent)* című írásában ragaszkodik ahhoz, hogy az advent „közel van”, amikor Krisztus megszünteti a szentek rabságát és megadja jutalmukat. Azután, a feltámadástól kezdődően Krisztussal uralkodnak majd. Krisztus eljövetelekor Babilon el fog pusztulni, és pusztító tűz- és jégeső, az aratás mind benne foglaltatnak az ítéletben, amikor a világ királyságai elpusztíttatnak.⁵¹

A halottakat illetően Jones felfogása különbözik másokétól. Érdekes módon ő azt tartja, hogy „alvásban pihennek” a feltámadásig, **(581)** a „végső megsemmisülésig”, azaz a végső nemlétezés a gonoszok sorsa – miután szószerint „elszenvedték az isteni törvény büntetését”. Teljesen „megemésztődnek”, „felégeti őket a tűz”, tökéletesen elpusztulnak örökkévaló pusztítással, és nem lesz többé helyük, amikor Sátán és munkatársai elpusztíttatnak – és minden egyes időszakot szövegrészekkel támaszt alá. Mellékesen megjegyezve, ez még azelőtt volt, mielőtt Storrs csatlakozott az Advent Mozgalomhoz és ugyanezt az álláspontot hangoztatta.

Jones határozottan állítja, kiemelve a „küszöbön álló advent jeleit”, hogy azok már beteljesedtek vagy beteljesedő-félben vannak az égen és a földön is. A „pusztító utálatosság” az egyház romlottsága, a gonoszság fenevadai vagyis a gonosz hatalmak még mindig uralkodnak, a hamis tanítók még hirdetik tantételeiket, a bűn embere a keresztény egyházban még álcázza magát – és Mihály az Arkangyal, pedig Krisztus. Továbbá, az éjféli kiáltás most hangzik, és az utolsó napok megpróbáltatásai rajtunk vannak, míg mi a „mielőbbi eljövetelért” imádkozunk.

JEGYZETEK

1. Ugyanazt az általános munkatervet követték a Krisztus második eljövetelére vonatkozó 16 Általános Konferencián, mint amit Miller előadásaihoz és a tábori összejövetelekhez kifejlesztettek. Ezek a konferenciák Bostonban kezdődtek (1840. október 14-16.) és hasonlóan Bostonban fejeződtek be (1843. május 29). Balról jobbra lajstromozva, az oszlopok következő felírásai szerepelnek a munkalapon: sorozat szám, hely, dátum, összejövetele hely, elnök és asszisztensek, titkárok, bizottságok, funkciók, célok és hivatkozások. Ebből az összetett képből – a közzétett jelentésekből, a Millerita időszak jegyzőkönyveiből, levelekből, a nyilvános sajtóból és a különböző résztvevők emlékirataiból – korrekt és kiegyensúlyozott következtetések érhetők el.
2. Angliában, a kis Albury parkban tartott próféciai konferenciát 1826-ban hívták össze, ezt mások követték.

3. *Signs of the Times*, 1840. november 5. 147. o.
4. Ward az Anti-Masonic Magazin szerkesztője és a Szabadságharcos Párt Országos Egyezményének elnöke volt, és jól ismerte az országgyűlési eljárást. Az ő portréja az 570. oldalon látható.
5. *Signs of the Times*, 1841. július 15.
6. Albert C. Johnson, *Advent Christian History*, 99. o.
7. *Az Adventet váró keresztények Általános Konferenciájának első jelentése* (1841-es kiadás) 25. o.
8. *I. m.* 7. o.
9. *I. m.* 20. o.
10. A Whitbyanizmusról, lásd *Faith Prophetic* II. kötet 651-655, 805-807. o.
11. *Az Adventet váró keresztények Általános Konferenciájának első jelentése* (1841-es kiadás) 20, 21. o.
12. *I. m.* 21, 22. o.
13. *I. m.* 5. o.
14. *I. m.*
15. *I. m.* 18. o.
16. *I. m.* 41-58. o.
17. *I. m.* 83-94. o.
18. *I. m.* 95-102. o.
19. Edwardsról és Hopkinsról lásd: *Prophetic Faith* III. kötet 181-185, 217-221. o.
20. *Az Adventet váró keresztények Általános Konferenciájának első jelentése* 2. lapszámozás 42. o.
21. *I. m.* 46. o.
22. *I. m.* 74. o.
23. HENRY DANA WARD, a hittudományok doktora (1797-1884), a Forradalmi Hadsereg első parancsnokának, Artemas Wardnak az unokája, Massachusetts államban Shrewburyban született. 1816-ban egy British Academy diplomát szerzett a Harvardon és 1819-ben egy Magister Artium of Arts (egyetemi bölcsészeti kari) diplomát. Kitűnő eredményeket ért el és sikeres tanár volt. Miután pappá szentelték a Nyugat-Virginiai Charlestonban, a New York City-i Szt. Jude Gyülekezet lelkésze lett. Sokat írt a *Signs of the Times*-nak, és az 1833. november 13-i csillagnullás szemtanújaként ezt az utolsó idők jelenként és a Máté 24:29. beteljesedéseként írta le.
24. Ward legkorábbi írása a szabadkőművesség leleplezése volt (1828). Könyvei közé tartozott még a *Glad Tidings* (1838), *Telescope of Faith*, *Promises to Abraham*, *Kingdom of God*, *Restitution of the Earth*, and *Israel and the Holy Land*. Az általa írt *Millennium tana és története* (1840), valódi tudományos munka volt. Ward későbbi írásai közé tartozott még *The Gospel of the Kingdom . . . Not of this World*; *The Bible, Its Testimony and Promises*, *The History or the Cross*, *The Faith of Abraham*, *The Everlasting Covenants of Promise*, and *Israel and the Holy Law*. Ward korábbi írása a szabadkőművesség bizonyítékainak feltáráról 40 dokumentált fejezetben és kiterjedt irodalmában ugyanazt a jellegzetes alaposságot mutatja. Alapos tudós volt, és mindennek a mélyére hatolt, amit vizsgált.
25. Henry Dana Ward, *Glad Tidings „For the Kingdom of Heaven Is at Hand”* III-VI. o.
26. *I. m.* 18, 19, 37, 38.
27. *I. m.* 49-61. o.
28. *I. m.* 62-67. o. Az eredetét lásd: *Prophetic Faith*, I. kötet 310-324. o.

29. Ward, *Glad Tidings*, 96. o.
30. *I. m.* 97, 98. o.
31. *I. m.* 98-100. o.
32. *I. m.* 101-114. o.
33. *I. m.* 115-118. o.
34. *I. m.* 118. o.
35. *I. m.* 123, 124. o.
36. *I. m.* 124, 125. o.
37. *I. m.* 139-144. o.
38. *I. m.* 147. o.
39. *I. m.* 158, 159. o.
40. *I. m.* 166, 177. o.
41. *I. m.* 185-188. o.
42. Jones kézírásos levele Millerhez, 1832. december 27.
43. Jones kézírásos levele Millerhez, 1833. február 21.
44. Jones kézírásos levele Millerhez, 1833. szeptember 1.
45. Jones kézírásos levele Millerhez, 1834. május 19.
46. Jones kézírásos levele Millerhez, 1834. november 14.
47. *Signs of the Times*, 1842. július 6. 110. o.
48. Jones fő előadásait 1842-ben összeállították egy 84 oldalas könyv formájába, *Krisztus második adventje* címmel; vagy *A Boston, Lowell és New York városokban az utóbbi Általános Gyűlés előtti előadások; védelem az Úr személyes és dicsőséges megjelenésekor a földön, a világ bírójaként, „közel van” időmeghatározás nélkül; Egy korábbi millennium nélkül; vagy A zsidók visszatérése Jeruzsálembe* (1842). Egy előadást tartott a Tizenegyedik Methodista Protestáns Évenkénti Konferencia előtt New Yorkban és New Jersey-ben az 1841. március 10-i jegyzőkönyv szerint, melyet Enoch Jacob titkár jegyzett fel, aki rövidesen millerita lett. Hivatalos köszöntések a konferenciától és Jones álláspontjának jóváhagyását az utóbbi szavazással fogadták el, a *Methodist New York Luminary*-ban készült terjedelmes, 1841. március 10-i jegyzőkönyv szerint.
49. Henry Jones, *Principles of Interpreting the Prophcies*, 46. o.
50. *I. m.* 66, 67. o. (nyilvánvalóan zsidó faj)
51. Henry Jones, *A Sriptural Synopsis of the Doctrine in General, of Christ's Second Advent „at Hand”*.
52. Henry Jones, *Compend of Parallel and Explanatory Scripture References, of Christ's Second Coming at Hand*, 1-9. o.
53. *I. m.* 11-13. o.
54. *I. m.* 10, 11, 14-16. o.